

การวิเคราะห์การอ้างอิงวารสารในบทความวิจัย ของอาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์

Journal citation analysis of research publications written by nursing faculty staff in public universities in Thailand*

ศิริประภา สว่างวงศ์** ชวัญภูฏิล พิศาลพงศ์*** นงเยาว์ เปรมกมลเนตร****

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการอ้างอิงวารสารในบทความวิจัยทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษจำนวน 642 บทความของอาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 13 แห่ง ที่ปรากฏในฐานข้อมูล ISI Web of Science และฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai-Journal Citation Index Centre : TCI) ที่ตีพิมพ์ระหว่างปี พ.ศ. 2545-2549 และเปรียบเทียบวารสารนั้นกับรายชื่อวารสารที่ปรากฏในฐานข้อมูลออนไลน์ที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) บอกรับ ผลการวิจัยพบว่า บทความวิจัยทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีการอ้างอิงวารสารภาษาอังกฤษมากที่สุด ถึงร้อยละ 49.35 โดยวารสารที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุดที่เป็นภาษาอังกฤษคือ Journal of Advanced Nursing ส่วนวารสารภาษาไทยคือ วารสารพยาบาลทหารบก และพบว่า วารสารที่มีอายุ 0-5 ปี และมีเนื้อหาในด้านการพยาบาลทั่วไป ได้รับการอ้างอิงมากที่สุดในการเปรียบเทียบวารสารที่ได้รับการอ้างอิงถึงกับวารสารที่ปรากฏในฐานข้อมูลทั้ง สกอ. บอกรับจำนวน 3 ฐานข้อมูล พบว่า วารสารที่ถูกอ้างอิงมีปรากฏในฐานข้อมูล ISI Web of Science, ScienceDirect และ SpringerLink ร้อยละ 74, 20 และ 4 ตามลำดับ และที่ไม่ปรากฏในฐานข้อมูลทั้ง 3 ฐานข้อมูลดังกล่าว มีร้อยละ 22

คำสำคัญ: การวิเคราะห์การอ้างอิง บทความวิจัย การพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษา ฐานข้อมูลดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย วารสารอิเล็กทรอนิกส์

Abstract

The purposes of this study were to analyze journal citations of 642 research papers, published between 2002-2006, appeared in ISI Web of Science and Thai Journal Citation Index (TCI) Centre databases authored by nursing faculty members in 13 government higher education institutions and to compare the cited foreign journals with the electronic journals currently available in the three databases subscribed by the Office of the Higher Education Commission. The results found that journals were the most cited sources by both Thai and English research papers. The most cited Thai journal was The Journal of The Royal Thai Army Nurses while the most cited foreign journal was Journal of Advanced Nursing. Articles written in English language and published within the 0-5 years were the most frequently cited, and the subject area of the most frequently cited journals was general nursing. When comparing the cited journals with the journals listed in the 3 databases subscribed by the Commission of the Higher Education,

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง "การวิเคราะห์การอ้างอิงวารสารในบทความวิจัยที่ปรากฏในฐานข้อมูล ISI Web of Science และฐานข้อมูลดัชนีการอ้างอิงวารสารไทยของอาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ" ของ นางสาว ศิริประภา สว่างวงศ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

** บรรณารักษ์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสระบุรี

*** อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**** นักวิจัย ศูนย์นวัตกรรมนโยบาย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี nongyao.pre@kmutt.ac.th

It was found that 74% of the cited journals were available in ISI web of Science, 20% in ScienceDirect, 4% in SpringerLink and 22% were not available in the 3 examined databases.

Keywords: Citation analysis, Nursing, Nursing school, Public university, Thai-Journal Citation Index, Database, Electronic journal, Web of Science

บทนำ

ในการศึกษาค้นคว้าและวิจัยของอาจารย์และนักวิจัยนั้น วารสารจัดเป็นทรัพยากรสารสนเทศที่สำคัญต่อกิจกรรมดังกล่าว เนื่องจากเป็นสิ่งพิมพ์หลักที่นักวิชาการทั่วโลก ใช้ในการติดต่อสื่อสาร และเผยแพร่ผลการวิจัย ทฤษฎีและบทวิจารณ์ใหม่ๆ โดยมีการจัดพิมพ์เผยแพร่อย่างมากมาย รวดเร็วและต่อเนื่อง ทำให้บทความในวารสารมีเนื้อหาที่ทันสมัยอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งความรู้มีการเปลี่ยนแปลงและก้าวหน้าตลอดเวลา ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของวารสาร โดยมีการบันทึกในสื่ออิเล็กทรอนิกส์และให้บริการผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จากการที่มีวารสารออกมาเป็นจำนวนมาก ทำให้นักวิชาการในสาขาวิชาต่างๆ รวมทั้งสาขาพยาบาลศาสตร์ ต้องการทราบวารสารใด มีคุณค่าในการส่งบทความวิจัยไปตีพิมพ์เผยแพร่ ส่วนห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ ต้องการทราบว่า วารสารใดมีคุณค่าและตรงกับความต้องการของผู้ใช้มากที่สุด เพื่อประโยชน์ในการจัดหาให้บริการในห้องสมุด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์การอ้างอิงวารสารในบทความวิจัยของอาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ ที่มีปรากฏในฐานข้อมูล ISI Web of Science และฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) ซึ่งผลการวิจัย จะเป็นประโยชน์ต่ออาจารย์ นักวิจัยและนักวิชาการสาขาพยาบาลศาสตร์ ในการพิจารณาคัดเลือกวารสารที่เหมาะสมเพื่อการเผยแพร่บทความวิจัย และเป็นประโยชน์ต่อห้องสมุด ในการจัดหาวารสารให้สอดคล้องกับสภาพการใช้ นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ซึ่งเป็นผู้บอกรับวารสารอิเล็กทรอนิกส์ในฐานข้อมูลออนไลน์หลักแก่มหาวิทยาลัยต่างๆ สามารถนำผลจากการวิจัยไปเป็นแนวทางในการวางแผนนโยบายบอกรับฐานข้อมูลได้อย่างตรงตามความต้องการของผู้ใช้มากที่สุด เพื่อความคุ้มค่าในการใช้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์หลักสองประการคือ 1) เพื่อศึกษาการอ้างอิงวารสารในบทความวิจัยภาษาอังกฤษที่ปรากฏในฐานข้อมูล ISI Web of Science และบทความภาษาไทยที่ปรากฏในฐานข้อมูล TCI ของอาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ในด้านรายชื่วารสาร ความถี่ เนื้อหาวิชา อายุ ภาษา ดัชนีผลกระทบการอ้างอิงของวารสาร และ 2) เพื่อเปรียบเทียบรายชื่วารสารที่ได้รับการอ้างอิง กับวารสารจากฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่สกอ. บอกรับ เพื่อทราบถึงปริมาณการใช้ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ บทความวิจัยของอาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์จาก 13 สถาบัน ซึ่งแบ่งเป็น บทความวิจัยภาษาอังกฤษที่ปรากฏในฐานข้อมูล ISI Web of Science ที่ตีพิมพ์ระหว่างปี ค.ศ.2002-2006 และบทความวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารภาษาไทยที่ปรากฏในฐานข้อมูล TCI ระหว่างปี พ.ศ.2545-2549 รวมทั้งสิ้นจำนวน 642 บทความ

2. คณะพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน 13 แห่งที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และมหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งมีสองวิทยาเขต คือ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิเคราะห์การอ้างอิง เป็นการวิจัยทางด้านบรรณมิติ (Bibliometric) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการอ้างอิงเอกสารประเภทต่างๆ ของนักวิจัย ได้แก่ประเภทของเอกสารที่ใช้ ภาษา ปี เนื้อหาที่ใช้ ตลอดจนแหล่งสารสนเทศที่ใช้ เพื่อนำผลที่ได้ มาประกอบการกำหนดนโยบาย และการบริหารจัดการในห้องสมุดให้สอดคล้องกับผู้ใช้งานที่สุด โดยยึดหลักความคุ้มค่าและประสิทธิภาพสูงสุด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รวบรวมบทความวิจัย โดยบทความวิจัยภาษาอังกฤษรวบรวมจากฐานข้อมูลย่อยของ ISI Web of Science 2 ฐานข้อมูลคือ Science Citation Index Expanded และฐานข้อมูล Social Science Citation Index เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2550 โดยใช้วิธีการสืบค้นแบบ General Search กำหนดคำค้นในส่วน of Address ว่า "Nursing" and "Thailand" ระบุปีในการสืบค้นคือ ปี 2002-2006 และจำกัดประเภทของเอกสาร (Document Type) เป็นบทความ (Article) เท่านั้น แล้วบันทึกรายละเอียดบทความวิจัยสู่โปรแกรมการจัดการทางบรรณานุกรม EndNote หลังจากนั้น ได้เลือกเฉพาะบทความวิจัยที่เขียนโดยอาจารย์สาขาพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทั้ง 13 สถาบัน ได้บทความวิจัยจำนวนทั้งสิ้น 92 บทความ

สำหรับบทความวิจัยภาษาไทย ได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2550 - มกราคม 2551 โดยสืบค้นรายชื่อบทความที่ตีพิมพ์ระหว่างปี พ.ศ.2545-2549 จากรายชื่วารสาร

ภาษาไทยที่มีอยู่ในฐานข้อมูล TCI เลือกเฉพาะวารสารสาขาพยาบาล ศาสตร์ จำนวน 14 ชื่อเรื่อง และวารสารสาขาแพทยศาสตร์ จำนวน 7 ชื่อเรื่อง รวมทั้งสิ้น 21 ชื่อเรื่อง จากนั้นเลือกเฉพาะบทความวิจัยที่เขียนโดยอาจารย์สาขาพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทั้ง 13 สถาบัน ได้บทความวิจัยจำนวนทั้งสิ้น 550 บทความ แล้วติดตามหาบทความวิจัยฉบับเต็มจากวารสารในห้องสมุดต่างๆ โดยใช้ Journal Link

2. สร้างแบบบันทึกการวารสาร ซึ่งประกอบด้วย รายละเอียดของวารสาร รายละเอียดของบทความ และรายละเอียดเกี่ยวกับการอ้างอิงวารสารในบทความวิจัย ซึ่งประกอบด้วย ปริมาณการอ้างอิงทั้งหมดในบรรณานุกรมของบทความ ปริมาณการอ้างอิงวารสาร ปริมาณการอ้างอิงเอกสารอื่น ปริมาณการอ้างอิงวารสารในฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ชื่อวารสาร ปีที่พิมพ์ คำดัชนีผลกระทบการอ้างอิง อายุ ภาษา และเนื้อหาวิชาของวารสาร

3. บันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับบทความและรายการอ้างอิงลงในแบบบันทึกการวารสารที่ได้ออกแบบไว้แล้ว โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 รายละเอียดเกี่ยวกับบทความวิจัย พร้อมหมายเลขของบทความและชื่อวารสาร โดยแบบบันทึกฯ 1 ชุด ใช้สำหรับบทความวิจัย 1 รายการ

3.2 รายละเอียดเกี่ยวกับการอ้างอิง ประกอบด้วยปริมาณการอ้างอิงจากบรรณานุกรมของบทความวิจัย หากบทความเดียวกันอ้างอิงวารสารชื่อเดียวกันในบทความวิจัยมากกว่า 1 ครั้ง จะนับการอ้างอิงเพียง 1 ครั้ง เนื้อหาวิชาของวารสารภาษาไทย/

ภาษาอังกฤษ อายุของวารสารที่ได้รับการอ้างอิง โดยนำปีที่พิมพ์วารสารมาลบกับปีที่พิมพ์บทความวิจัย ภาษาของวารสารที่ได้รับการอ้างอิง คำดัชนี ผลกระทบการอ้างอิง จาก Journal Citation Report ปี 2006 สำหรับวารสารต่างประเทศ และ TCI Impact Factor ปี 2549 สำหรับวารสารไทย

4. วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่และร้อยละ ในด้านปริมาณการอ้างอิงวารสารจำนวนรายชื่อวารสาร ภาษา เนื้อหาวิชาและอายุของวารสารที่ได้รับการอ้างอิง

5. เปรียบเทียบรายชื่อวารสารที่ถูกอ้างอิงกับรายชื่อวารสารในฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ให้บริการทั้งฉบับเต็มและสาระสังเขป ที่ สกอ. บอกรับ จำนวน 3 ฐานข้อมูล ได้แก่ ISI Web of Science, ScienceDirect และ SpringerLink

6. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

1. การอ้างอิงวารสารในบทความวิจัย

1.1 จากการวิเคราะห์ปริมาณการอ้างอิง ในรายการบรรณานุกรมของบทความวิจัยทั้ง 642 บทความ พบว่า มีปริมาณการอ้างอิงทั้งสิ้น 11,469 ครั้ง โดยเป็นการอ้างอิงวารสารภาษาต่างประเทศมากที่สุด จำนวน 5,660 ครั้ง (ร้อยละ 49.35) รองลงมา คือ หนังสือ 2,353 ครั้ง (ร้อยละ 20.52) และวิทยานิพนธ์ 1,399 ครั้ง (ร้อยละ 12.20) เป็นที่น่าสนใจว่า บทความวิจัยทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีรูปแบบการอ้างอิงในทิศทางเดียวกัน คือ นิยมอ้างอิงวารสารภาษาต่างประเทศ หนังสือ และวิทยานิพนธ์ ตามลำดับ เช่นเดียวกัน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ปริมาณการอ้างอิงในบทความวิจัยภาษาไทยและบทความวิจัยภาษาอังกฤษ จำแนกตามประเภทของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิง

ประเภทของเอกสาร ที่ได้รับการอ้างอิง	บทความวิจัย ภาษาไทย (N=550)		บทความวิจัย ภาษาอังกฤษ (N=92)		รวม (N=642)	
	จำนวน(ครั้ง)	ร้อยละ	จำนวน(ครั้ง)	ร้อยละ	จำนวน(ครั้ง)	ร้อยละ
วารสารภาษาไทย	844	9.73	31	1.11	875	7.63
วารสารภาษาต่างประเทศ	3,609	41.61	2,051	73.35	5,660	49.35
หนังสือ	1,733	19.98	620	22.17	2,353	20.52
วิทยานิพนธ์	1,325	15.28	74	2.65	1,399	12.20
รายงานการวิจัย	356	4.10	-	-	356	3.10
เอกสารอิเล็กทรอนิกส์	492	5.67	3	0.11	495	4.32
เอกสารอื่น ๆ	314	3.62	17	0.61	331	2.89
รวม	8,673	100.00	2,796	100.00	11,469	100.00

1.2 ด้านการอ้างอิงวารสารไทย พบว่า บทความวิจัยภาษาไทย มีการอ้างอิงวารสารไทยจำนวน 122 ชื่อเรื่อง โดยวารสารไทยที่ได้รับการอ้างอิงสูงสุด คือ วารสารพยาบาลทหารบก จำนวน 87 ครั้ง (ร้อยละ 10.31) รองลงมาคือ วารสารผู้สูงอายุ จำนวน 71 ครั้ง (ร้อยละ 8.41) โดยในจำนวนวารสาร 122 ชื่อเรื่องนี้มีปรากฏในฐานข้อมูล TCI เพียง 36 ชื่อเรื่อง และมีค่า TCI Impact Factor เพียง 28 ชื่อเรื่อง ในขณะที่บทความวิจัยที่เขียนเป็นภาษาอังกฤษ มีการอ้างอิงบทความในวารสารไทย เพียง 3 ชื่อเรื่อง คือ จดหมายเหตุมหาวิทยาลัย ร้อยละ 54.84) วารสารสงฆานุกรณธรรมเวสาร (ร้อยละ 22.58) และวารสารสมาคมกีฬาเวชศาสตร์แห่งประเทศไทย (ร้อยละ 6.45) รายชื่อวารสารไทยที่ได้รับการอ้างอิง 6 อันดับแรกในบทความวิจัยทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 รายชื่อวารสารภาษาไทยที่ได้รับการอ้างอิง 6 อันดับแรกจำแนกตามปริมาณการอ้างอิงในบทความวิจัยภาษาไทยและบทความวิจัยภาษาอังกฤษ และดัชนีผลกระทบการอ้างอิงปี 2549

ลำดับที่	รายชื่อวารสารภาษาไทย ที่ได้รับการอ้างอิง	ปริมาณการอ้างอิง (ครั้ง)						ดัชนีผลกระทบ การอ้างอิง ปี 2549
		บทความวิจัย ภาษาไทย (N=844)		บทความวิจัย ภาษาอังกฤษ (N=31)		รวม (ครั้ง) (N=875)		
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	
1	วารสารพยาบาลทหารบก	87	10.31	-	-	87	9.94	0.071
2	วารสารผู้สูงอายุ	71	8.41	-	-	71	8.11	-
3	วารสารสงขลานครินทร์ เวชสาร	60	7.11	7	22.58	67	7.66	0.041
4	วารสารสมาคมกีฬาเวชศาสตร์ แห่งประเทศไทย	40	4.74	2	6.45	42	4.80	-
5	จดหมายเหตุทางแพทย์ แพทยสมาคมแห่งประเทศไทยฯ	17	2.01	17	54.84	34	3.89	0.075
6	วารสารโรคไตและโรคทางออก	33	3.91	-	-	33	3.77	-

1.3 การอ้างอิงวารสารภาษาต่างประเทศ ทั้งในบทความวิจัยภาษาไทยและภาษาอังกฤษนั้น พบว่า มีการอ้างอิงวารสาร 915 ชื่อ เรื่อง โดยวารสารที่ได้รับการอ้างอิงสูงสุด 2 อันดับแรก ทั้งในบทความวิจัยภาษาไทยและภาษาอังกฤษ คือ Journal of Advanced Nursing รองลงมาคือ Nursing Research เป็นที่น่าสังเกตว่า บทความวิจัยทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษนิยมอ้างอิงวารสารภาษาต่างประเทศ มากกว่าเอกสารประเภทอื่นๆ โดยมีปริมาณการอ้างอิงวารสารต่างประเทศร้อยละ 42 และร้อยละ 73 ของปริมาณการอ้างอิงทั้งหมดตามลำดับ รายชื่อวารสารภาษาอังกฤษที่ได้รับการอ้างอิง 6 อันดับแรกในบทความวิจัยทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 รายชื่อวารสารภาษาต่างประเทศที่ได้รับการอ้างอิงจำแนกตามปริมาณการอ้างอิงในบทความวิจัยภาษาไทยและบทความวิจัยภาษาอังกฤษและดัชนีผลกระทบการอ้างอิง ปี 2006

ลำดับที่	รายชื่อวารสารภาษาต่างประเทศ ที่ได้รับการอ้างอิง	ปริมาณการอ้างอิง (ครั้ง)						ดัชนีผลกระทบ การอ้างอิง ปี 2006
		บทความวิจัย ภาษาไทย(N=3,609)		บทความวิจัย ภาษาอังกฤษ(N=2,051)		รวม (ครั้ง) (N=5,660)		
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	
1	Journal of Advanced Nursing	170	4.71	53	2.58	223	3.94	1.342
2	Nursing Research	154	4.27	65	3.17	219	3.87	1.604
3	Cancer Nursing: An International Journal for Cancer Care	81	2.24	24	1.17	105	1.86	0.965
4	Oncology Nursing Forum	89	2.47	15	0.73	104	1.84	1.475
5	Research in Nursing & Health	82	2.27	22	1.07	104	1.84	1.337
6	Journal of the American Medical Association (JAMA)	40	1.11	44	2.15	84	1.48	23.175

2.2 ด้านอายุของวารสารที่ได้รับการอ้างอิง ทั้งในบทความวิจัยภาษาไทยและบทความวิจัยภาษาอังกฤษ พบว่า เป็นวารสารอายุ 0-5 ปี มากที่สุด คือ ร้อยละ 35 รองลงมาคือ วารสารอายุ 6-10 ปี คือ ร้อยละ 33 ส่วนวารสารที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป มีการอ้างอิงน้อยที่สุด คือ เพียงร้อยละ 7 เท่านั้น ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 อายุของวารสารที่ได้รับการอ้างอิง จำแนกตามภาษาของบทความวิจัย

อายุของวารสารที่ได้รับการอ้างอิง	ภาษาของบทความวิจัย					
	บทความวิจัยภาษาไทย		บทความวิจัยภาษาอังกฤษ		รวม (ครั้ง)	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
อายุ 0-5 ปี	1,482	33.28	771	37.03	2,253	34.48
อายุ 6-10 ปี	1,412	31.71	766	36.79	2,178	33.33
อายุ 11-20 ปี	1,263	28.36	418	20.08	1,681	25.72
อายุ 20 ปีขึ้นไป	296	6.65	127	6.10	423	6.47
รวม	4,453	100.00	2,082	100.00	6,535	100.00

3. เปรียบเทียบรายชื่อวารสารที่ได้รับการอ้างอิงถึงวารสารจากฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่ สกอ. บอกรับ คือ ISI Web of Science, ScienceDirect และ SpringerLink พบว่า ในจำนวนวารสารภาษาต่างประเทศ 915 ชื่อเรื่องที่ได้รับการอ้างอิง มีปรากฏในฐานข้อมูล ISI จำนวน 673 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 74) ScienceDirect 188 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 20) และ SpringerLink เพียง 34 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 4) ในขณะที่วารสารจำนวน 204 ชื่อเรื่อง (ร้อยละ 22) ไม่ปรากฏในฐานข้อมูลทั้ง 3 ฐานข้อมูล

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาวิเคราะห์การอ้างอิงวารสาร ในบทความวิจัยภาษาไทย ที่ปรากฏในฐานข้อมูล ISI Web of Science และบทความวิจัยภาษาไทย ที่ปรากฏในฐานข้อมูล TCI ของอาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ พบว่าเป็นการอ้างอิงวารสาร และเป็นวารสารภาษาต่างประเทศมากที่สุด ทั้งในบทความวิจัยภาษาไทยและบทความวิจัยภาษาอังกฤษ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิ่งแก้ว วัฒนาเดชาพร¹ (2528) ฉวีวรรณ สุวรรณรัฐ² (2529) เพียงพิศ นิมมานัดมน³ (2547) แสพบรุค⁴ (2003) และมีได้ลี⁵ (2004) ส่วนสาเหตุที่บทความวิจัยของอาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ อ้างถึงวารสารมากที่สุด โดยเฉพาะวารสารภาษาต่างประเทศนั้น อาจเนื่องมาจาก วารสารภาษาต่างประเทศมีการเข้าถึงได้หลายช่องทาง โดยเฉพาะการเข้าถึงผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและผ่านฐานข้อมูลออนไลน์ ซึ่งมีการปรับปรุงข้อมูลที่ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์และนำเสนอวิชาการใหม่ๆ ในวิชาชีพ ดังนั้นอาจารย์และนักวิชาการส่วนใหญ่ จึงนิยมใช้วารสารภาษาต่างประเทศในการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการมากกว่าภาษาไทย ในด้านรายชื่อวารสารภาษาไทย ที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด ในบทความวิจัยภาษาไทย คือ วารสารพยาบาลทหารบก ส่วนบทความวิจัยภาษาอังกฤษมีการอ้างอิง จดหมายเหตุทางแพทย์มากที่สุด อาจเนื่องมาจาก วารสารดังกล่าวมีขอบเขตเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง และมีความสัมพันธ์กับสาขาพยาบาลศาสตร์โดยตรง โดยวารสารพยาบาลทหารบก เป็นวารสารวิชาการด้านการพยาบาลทั่วไป ที่มีขอบเขตครอบคลุมเนื้อหาด้านการพยาบาลหลายสาขาวิชา ดังนั้นทุกสาขาทางการพยาบาล สามารถใช้อ้างอิงได้ ส่วนจดหมายเหตุทางแพทย์ นั้น เป็นวารสารในกลุ่มสาขาวิชาการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ ซึ่งงานวิจัยสาขาพยาบาลศาสตร์ จำเป็นต้องศึกษาเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ทางด้านการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ และวางแผนการรักษาพยาบาลสำหรับผู้ป่วย นอกจากนี้ วารสารทั้งสองรายการ ยังเป็นวารสารที่มีการตีพิมพ์เผยแพร่มากกว่า 10 ปี มีปรากฏในฐานข้อมูล TCI ซึ่งง่ายต่อการเข้าถึง จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่ง ที่ทำให้มีการอ้างอิงมากที่สุด ส่วนวารสารภาษาต่างประเทศที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด ทั้งในบทความวิจัยภาษาไทยและบทความวิจัยภาษาอังกฤษ คือ Journal of Advanced Nursing และ Nursing Research ซึ่งเป็นวารสารในสาขาพยาบาลศาสตร์เช่นเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิ่งแก้ว วัฒนาเดชาพร¹

(2528) ฉวีวรรณ สุวรรณรัฐ² (2529) ประภาพันท์ พลายจันทร์⁶ (2538) เสาวนีย์ ศิริบำรุงสุข⁷ (2539) เพียงพิศ นิมมานัดมน³ (2547) แสพบรุค⁴ (2003) และมีได้ลี⁵ (2004) ที่พบว่ารายชื่อวารสารที่ได้รับการอ้างอิงมีความสัมพันธ์กับสาขาวิชาของเอกสารที่นำมาศึกษา ส่วนการที่วารสารทั้ง 2 ชื่อเรื่องดังกล่าว ได้รับการอ้างอิงถึงมากที่สุดนั้น อาจเป็นเพราะวารสาร Journal of Advanced Nursing เป็นวารสารด้านการพยาบาลทั่วไป มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการพยาบาลในหลายสาขาวิชา ส่วนวารสาร Nursing Research เป็นวารสารทางการพยาบาลที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษาวิจัยและเทคนิควิธีการวิจัยในด้านการส่งเสริมสุขภาพ การบริการทางสุขภาพและการศึกษาพยาบาล รวมทั้งมีปรากฏในฐานข้อมูลของ ISI ซึ่งอาจารย์และนักวิจัยสามารถเข้าถึงได้ตลอดเวลา อย่างสะดวกและรวดเร็ว ด้านอายุของวารสารที่ได้รับการอ้างอิง พบว่าบทความวิจัยทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษมีการอ้างอิงอายุของวารสารไม่แตกต่างกัน โดยมีการอ้างอิงวารสารที่มีอายุระหว่าง 0-5 ปีมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสาขาพยาบาลศาสตร์ ซึ่งเป็นสาขาหนึ่งของวิทยาศาสตร์สุขภาพ ที่มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการอย่างรวดเร็ว มีการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ทางการพยาบาลอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นการเขียนบทความวิจัยของอาจารย์และนักวิชาการ จึงต้องมีการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ที่ทันสมัย มาประกอบงานเขียนของตน เพื่อให้บทความวิจัยมีความทันต่อเหตุการณ์ ส่วนภาษาของวารสารที่ได้รับการอ้างอิง พบว่าบทความวิจัยภาษาไทยและบทความวิจัยภาษาอังกฤษ มีการอ้างอิงวารสารภาษาอังกฤษมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กิ่งแก้ว วัฒนาเดชาพร¹ (2528) ฉวีวรรณ สุวรรณรัฐ² (2529) ประภาพันท์ พลายจันทร์⁶ (2538) เสาวนีย์ ศิริบำรุงสุข⁷ (2539) เพียงพิศ นิมมานัดมน³ (2547) และมีได้ลี⁵ (2004) ที่พบว่าเอกสารสาขาวิชาเภสัชศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ สาขาวิชาแพทยศาสตร์และสาขาวิชาดาราศาสตร์ อ้างถึงวารสารภาษาอังกฤษมากที่สุด เช่นกัน ที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลและวารสารวิชาการส่วนใหญ่มีการตีพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาอื่น นอกจากนี้ ฐานข้อมูลที่มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติส่วนใหญ่ ได้รวบรวมข้อมูลจากวารสารที่ตีพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาอื่นๆ ซึ่งส่งผลต่อการเข้าถึงที่สะดวกและรวดเร็ว รวมทั้งการนำไปใช้อ้างอิงที่มากกว่าภาษาอื่นด้วย

หากเปรียบเทียบรายชื่อวารสารภาษาต่างประเทศที่ได้รับการอ้างอิง กับรายชื่อฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่ สกอ. บอกรับ พบว่า ในจำนวนวารสารภาษาต่างประเทศที่ได้รับการอ้างอิงถึง 915 ชื่อเรื่องนั้น มีปรากฏในฐานข้อมูล ISI Web of Science มากที่สุด คือร้อยละ 74 ส่วนวารสารในฐานข้อมูล Science Direct และ SpringerLink นั้น มีอัตราการอ้างอิงค่อนข้างต่ำ คือร้อยละ 20 และร้อยละ 4 ตามลำดับและมีวารสารร้อยละ 22 ที่ไม่ปรากฏในฐานข้อมูลทั้ง 3 ฐานดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวัชรีย์พร คุณสนอง⁸ (2546) ที่พบว่า คณาจารย์มหาวิทยาลัยบูรพา ประสบปัญหาด้านวารสารในฐานข้อมูล มีจำนวนน้อยและ

ไม่ตรงตามสาขาวิชาที่ต้องการ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ มนสิรา ลินปฐุ (2546) ซึ่งพบว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี สุรนารี ประสบปัญหาในการเข้าวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่ต้องการซึ่ง ไม่มีในฐานข้อมูลที่ห้องสมุดบอกรับ หรือจำนวนเล่มที่อยู่ในวารสาร อิเล็กทรอนิกส์ไม่ครบถ้วนตามที่ต้องการ นอกจากนี้ จากการที่ อาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ อ้างถึง วารสารจากฐานข้อมูลที่มีเอกสารฉบับเต็ม 2 ฐาน คือ ฐานข้อมูล Science Direct และ SpringerLink น้อยมากนั้น อาจเนื่องมาจาก ฐานข้อมูลทั้งสองฐาน ครอบคลุมเนื้อหาที่เน้นหนักทางด้าน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งไม่ตรงตามความต้องการของสาขา พยาบาลศาสตร์ ส่วนฐานข้อมูล ISI Web of Science ซึ่งมีจำนวน วารสารได้รับการอ้างอิงมากที่สุดในงานฐานข้อมูลทั้ง 3 ฐาน อาจ เป็นเพราะฐานข้อมูลดังกล่าวมีวารสารหลักในสาขาพยาบาลศาสตร์ และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องอยู่เป็นจำนวนมาก รวมทั้งสามารถเข้าถึงได้ อย่างสะดวกและรวดเร็วผ่านระบบออนไลน์

ข้อเสนอแนะ:

1. ต่อห้องสมุดคณะพยาบาลศาสตร์และห้องสมุดเฉพาะ ทางด้านพยาบาลศาสตร์

ห้องสมุดคณะพยาบาลศาสตร์และห้องสมุดเฉพาะทางด้าน

พยาบาลศาสตร์ ควรนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการบอกรับ วารสารหลักของสาขาพยาบาลศาสตร์ โดยคัดเลือกวารสารที่มีการ อ้างถึงสูงเป็นอันดับหนึ่งและควรจัดวารสารเหล่านี้ ที่มีช่วงอายุ 0-5 ปี ไว้ให้บริการแบบชั้นเปิดในบริเวณเดียวกันเพื่อความสะดวก ของผู้ใช้บริการ ส่วนวารสารชื่อที่ไม่ได้รับการอ้างอิง หรือได้รับการ อ้างถึงน้อยอาจพิจารณาหยุดบอกรับ โดยให้บริการในลักษณะ บริการนำส่ง นอกจากนี้ห้องสมุดควรมีการจัดทำดัชนีวารสาร เพื่อผู้ใช้จะได้เข้าถึงบทความได้สะดวก และทำให้เกิดการใช้ วารสารอย่างคุ้มค่ามากขึ้น

2. ต่อสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)

ผลการวิจัย พบว่า คณะอาจารย์และนักวิจัยใช้วารสารในฐาน ข้อมูลออนไลน์ที่ สกอ. บอกรับเป็นสมาชิกในอัตราค่อนข้างต่ำ ดังนั้น สกอ. ควรนำผลการวิจัยมาประกอบการพิจารณาคัดเลือก บอกรับและต่ออายุการบอกรับฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ทุกปี เพื่อให้เกิดความคุ้มค่ากับการลงทุนมากที่สุด

3. ต่ออาจารย์และบุคลากรสาขาพยาบาลศาสตร์

อาจารย์และบุคลากรทางการพยาบาล โดยเฉพาะนักวิจัย หนาใหม่ สามารถนำรายชื่อวารสารที่มีการอ้างอิงมากที่สุด มาประกอบการพิจารณา เพื่อคัดเลือกวารสารในการส่งบทความไป ตีพิมพ์และเผยแพร่บทความวิจัยหรือผลงานวิชาการต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. กิ่งแก้ว วัฒนาเดชาพร. การวิเคราะห์การอ้างอิงวารสารในวิทยานิพนธ์สาขาวิชาเภสัชศาสตร์และในรายงานการวิจัยของอาจารย์คณะ เภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2528.
2. ฉวีวรรณ สุวรรณรัฐ. การวิเคราะห์การอ้างอิงวารสารในบทความวิจัยที่เขียนเป็นภาษาต่างประเทศโดยอาจารย์คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2530.
3. เพียงพิศ นิมมานวัฒนา. การวิเคราะห์การอ้างอิงวารสารในบทความวิจัยของอาจารย์คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2547.
4. Hasbrouck, L.M. Use of epidemiology in clinical medical publications, 1983-1999: A citation analysis. American Journal of Epidemiology. 2003; 157(5): 399-408.
5. Meadows, A.J.. The citation characteristics of astronomical research literature. Journal of Documentation. 2004; 60(6): 597-600.
6. ประภาพันท์ พลยาจันทร์. การวิเคราะห์การอ้างอิงวารสารในงานเขียนทางวิชาการของคณาจารย์ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่. เชียงใหม่: สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2538.
7. เสาวนีย์ ศิริบำรุงสุข. การวิเคราะห์การอ้างอิงวารสารในรายงานการวิจัยของอาจารย์และข้าราชการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่. สงขลา: สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 2539.
8. วชิรย์พร คุณสนอง. การใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ของคณาจารย์มหาวิทยาลัยบูรพา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. 2546.
9. มนสิรา ลินปฐุ. การศึกษาการใช้วารสารวิชาการต่างประเทศฉบับพิมพ์และวารสารอิเล็กทรอนิกส์ในศูนย์บรรณสารและสื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2546.